

บทที่ ๕

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาลักษณะสิ่งแวดล้อมของเด็กเล็กในชนบท โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเพื่อทราบถึง

๑. ลักษณะสิ่งแวดล้อมของเด็กเล็กในชนบท ๓ ด้าน คือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยา และสิ่งแวดล้อมทางสังคม
๒. ลักษณะสิ่งแวดล้อมของเด็กเล็กในชนบท ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านถิ่นที่อยู่ ๓ ภาค ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว เพศ และลำดับที่การเกิด

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นมารดาของเด็กเล็ก ซึ่งมีอายุระหว่าง ๒ ปี ๓ เดือน ถึง ๓ ปี ๕ เดือน โดยการคัดเลือกมาจากตำบลต่าง ๆ ใน ๓ ภาคของประเทศไทย คือภาคเหนือจำนวน ๔๔ คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน ๔๔ คน และภาคกลางจำนวน ๔๔ คน รวมทั้งสิ้น ๑๓๒ คน และจำแนกอีกตามความแตกต่างในด้านฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว คือ กลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงจำนวน ๔๔ คน และกลุ่มฐานะเศรษฐกิจต่ำจำนวน ๔๔ คน เพศของบุตรคือเพศชาย จำนวน ๔๔ คน และเพศหญิงจำนวน ๔๔ คน และลำดับที่การเกิดบุตร คือ บุตรคนโตจำนวน ๔๔ คน และบุตรคนรองจำนวน ๔๔ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามลักษณะสิ่งแวดล้อมของเด็กเล็กในชนบท ซึ่งเป็นแบบสอบถามถึงลักษณะสิ่งแวดล้อม ๓ ด้าน คือสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยา และสิ่งแวดล้อมทางสังคม และดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์มารดาของเด็กเล็กในชนบท

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมด มาดำเนินการวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

๑. ทาคะแนนความถี่ของสิ่งแวดล้อม ๓ ด้าน โดยจำแนกตามตัวแปรถิ่นที่อยู่ ฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว เพศ และลำดับที่การเกิด ของเด็กเล็กในชนบท
๒. คำนวณการถอยละของคะแนนความถี่ และนำเสนอในรูปตาราง
๓. วิเคราะห์การถอยละที่ได้ตามความแตกต่างระหว่างถิ่นที่อยู่ ฐานะ เศรษฐกิจ เพศ และลำดับที่การเกิด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
  - ๑.๑ โครงสร้างของที่อยู่อาศัย

บ้านในชนบทส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นเรือนไม้ชั้นเดียวใต้ถุนสูง ภายในตัวเรือนจะแบ่งห้องเป็น ๒ ห้องหรือไมแบ่งกันห้องเลย ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่จะใช้เพื่อประโยชน์ในการอยู่อาศัยแต่เพียงอย่างเดียว ไม่ปรากฏพบความแตกต่างของโครงสร้างของที่อยู่อาศัย เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างของถิ่นที่อยู่ ฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว เพศ และลำดับที่ของการเกิดของเด็กเล็ก ซึ่งเป็นบุตรของกลุ่มตัวอย่าง

๑.๒ เครื่องใช้และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกของบ้าน

เครื่องใช้ พาหนะและสิ่งอำนวยความสะดวกของบ้านที่พบเป็นส่วน ใหญ่คือตะเกียง รถจักรยานยนต์ และยุงขาว และไม่พบความแตกต่างของการ เป็นเจ้า ของเครื่องใช้ อุปกรณ์เหล่านี้เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างของดินที่อยู่อาศัย เพศ และ ลำดับ ที่การ เกิดของเด็กเล็ก แต่พบว่ามี ความแตกต่างเมื่อพิจารณาถึงฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว ที่ต่างกัน ในระหว่างกลุ่มครอบครัวฐานะ เศรษฐกิจสูงซึ่งจะเป็นเจ้าของเครื่องใช้และ อุปกรณ์เหล่านี้มากกว่า อีกทั้งเป็น สิ่งของที่มีราคาสูงกว่า การ เป็นเจ้าของเครื่อง ใช้และอุปกรณ์ของครอบครัวที่มีฐานะ เศรษฐกิจต่ำ

ในคันทรีพยัสสินของครอบครัว พบว่า ครอบครัวในชนบทส่วนใหญ่ นี้ จะมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนระหว่าง ๕๐๐ ถึง ๕๕๕ บาท และส่วนใหญ่จะยังไม่ มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือที่สวน และแม้ครอบครัวจะมีความแตกต่างของดินที่อยู่ เพศและ ลำดับที่การ เกิดของเด็ก ก็ไม่ปรากฏพบความแตกต่างในคันทรีพยัสสินนี้ แต่พบความแตกต่างของการ เป็นเจ้าของทรัพย์สินเมื่อครอบครัวมีความแตกต่างกันในด้านฐานะ เศรษฐกิจ

๑.๓ สถานที่ที่เด็กใช้ในชีวิตประจำวัน

๑.๓.๑ สถานที่นอน

เด็กเล็กส่วนใหญ่ในชนบทจะนอนบนพื้นบ้านและมีเสื้อปูรอง หรือนอนบนฟูก (ที่นอน) โดยยังคงนอนร่วมกับบิดามารดาอยู่ และโดยส่วนใหญ่จะเข้านอนระหว่างเวลา ๒๐.๐๐ ถึง ๒๐.๕๕ นาฬิกา และตื่นนอนประมาณ ๖.๐๐ ถึง ๖.๕๕ นาฬิกาเป็นประจำทุกวัน อีกทั้งนอนกลางวันเป็นประจำทุกวัน ไม่ปรากฏพบความแตกต่าง เกี่ยวกับการนอนนี้เมื่อเด็กเล็กมีความแตกต่างในดินที่ถิ่นที่อยู่อาศัย ฐานะ เศรษฐกิจของ ครอบครัว เพศ และลำดับที่การ เกิด

๑.๓.๒ สถานที่รับประทานอาหาร

เด็กเล็กส่วนใหญ่จะนั่งรับประทานอาหารบนพื้นร่วมกับบิดา มารดา และชอบรับประทานอาหารนมหวานทุกชนิด อาหารหลักที่รับประทานแตกต่างไปตามถิ่น ที่อยู่ กล่าวคือเด็กเล็กในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะรับประทานข้าวเหนียว

เป็นอาหารหลัก ในขณะที่เด็กเล็กในภาคกลางรับประทานข้าวเจ้าเป็นอาหารหลัก ไม่พบความแตกต่างในการรับประทานอาหารของเด็กเล็ก ซึ่งมีความแตกต่างทางฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว เพศ และลำดับที่การเกิด

๑.๓.๓ สถานที่เล่น

โดยส่วนใหญ่เด็กจะชอบเล่นกับเพื่อน ๆ ทั้งภายในและภายนอกบริเวณบ้าน ไม่พบความแตกต่างของการเล่นของเด็กเล็กที่มีความแตกต่างในค่านิยมที่อยู่อาศัย และลำดับที่การเกิดของเด็ก แต่พบว่ามี ความแตกต่างกันในการเล่นของเด็กเล็กที่มีความแตกต่างของฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว และเพศ กล่าวคือ ของเล่นของเด็กในกลุ่มฐานะ เศรษฐกิจสูงมักจะเป็นสิ่งของที่ต้องใช้เงินซื้อ ในขณะที่ของเล่นส่วนใหญ่ของเด็กเล็กในกลุ่มฐานะ เศรษฐกิจต่ำมักหาได้จากสิ่งของหรือสิ่งแควคล้อมทั่วไป ในธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว เช่น ทราย ต้นไม้ ดอกไม้ เป็นต้น มารดาของเด็กชายมีความแตกต่างในความนึกเห็นเกี่ยวกับการเล่นของมารดาของเด็กหญิงในการอนุญาตให้บุตรออกไปเล่นนอกบริเวณบ้าน โดยจะควบคุมดูแลบุตรหญิงใกล้ชิดด้วยการไม่ปล่อยให้เล่นไกลสายตาของมารดา มากกว่ามารดาของเด็กชาย ของเล่นของเด็กหญิงก็พบว่าแตกต่างกับของเล่นของเด็กชายที่มักเลือกเล่นในเฉพาะสิ่งของที่เหมาะสมกับเพศของตนเท่านั้น

๑.๓.๔ สถานที่ซบถาย

เด็กเล็กส่วนใหญ่ซบถายในสถานที่ซบถายประเภทสวนซิม โดยจะตั้งแยกเฉพาะตางหากออกไปจากตัวบ้าน และจะใช้กันภายในสมาชิกของครอบครัวเท่านั้น มีความแตกต่างในสถานที่ซบถาย เมื่อเด็กเล็กมีความแตกต่างค่านิยมที่อยู่ และฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว แต่ไม่พบความแตกต่าง เมื่อเด็กเล็กมีความแตกต่างในค่านิยมเพศ และลำดับที่การเกิด กล่าวคือในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศเป็นป่า เด็กทั้งครอบครัวยังไม่มีส่วนใช้ก็จะอาศัยบริเวณพุ่มไม้ป่าเป็นสถานที่ซบถาย ในขณะที่เด็กเล็กในบริเวณภาคกลางซึ่งอาศัยอยู่ในกลิ่นแม่น้ำหรือทะเลก็อาศัยบริเวณริมน้ำ ชายหาดนี้เป็นสถานที่ซบถาย และสำหรับในกลุ่มฐานะ เศรษฐกิจสูงก็จะมีสถานที่ซบถายคือสวนซิม มากกว่าในครอบครัวของกลุ่มฐานะ เศรษฐกิจต่ำซึ่งยังไม่มีส่วนภายในบริเวณบ้านเป็นจำนวนที่สูงกว่า

๒. สิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยา

๒.๑ การเลี้ยงดูเด็ก

๒.๑.๑ การให้นม

มารดาในชนบทไทยเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเองเป็นส่วนใหญ่ ไม่พบความแตกต่างในการให้นมเด็กนี้เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างในด้านฐานะ เศรษฐกิจ เพศ และลำดับที่การเกิดของเด็ก แต่พบความแตกต่างเมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างในถิ่นที่อยู่ กล่าวคือ มารดาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระยะเวลาการให้นมบุตรจนบุตรมีอายุ ๒ ปี ถึง ๒ ปี ๑๑ เดือน ซึ่งนานกว่ามารดาในภาคเหนือและภาคกลาง ที่จะให้นมบุตรเพียงบุตรอายุ ๑ ปี ถึง ๑ ปี ๑๑ เดือน จึงจะเริ่มให้บุตรหย่านม ช่วงเวลาในการให้นมส่วนใหญ่สอดคล้องกันคือควรให้ทุกครั้งที่บุตรร้องหิว เพื่อสะดวกตามความต้องการของบุตร อีกทั้งหย่านมบุตรด้วยเหตุผลส่วนใหญ่ว่ามารดาตั้งครรภ์ใหม่ ในวิธีการหย่านมก็พบว่าทำให้ชนบทนมมารดา เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

๒.๑.๒ การฝึกหัดการขับถ่าย

มารดาส่วนใหญ่จะเริ่มฝึกหัดการขับถ่ายแก่บุตรในช่วงอายุ ๒ ปี ถึง ๒ ปี ๑๑ เดือน และใช้วิธีพาเด็กไปยังสถานที่ขับถ่าย และช่วยถอดเสื้อผ้าให้ แก่เด็กเป็นส่วนใหญ่ ไม่พบความแตกต่างในการฝึกหัดการขับถ่ายแก่บุตร เมื่อมีความแตกต่างในถิ่นที่อยู่อาศัย ฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว เพศ และลำดับที่การเกิดของเด็กเล็ก ในชนบท

๒.๑.๓ ประสิทธิภาพเจ็บป่วย

เด็กเล็กซึ่งมีความแตกต่างทางฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว เพศ และลำดับที่การเกิดไม่พบความแตกต่างในประสิทธิภาพเจ็บป่วย และสำหรับเด็กเล็กในภาคเหนือเจ็บป่วยเป็นไข้หวัด และประสบบุติเหตุตกบันไดบ่อยครั้งกว่าเด็กเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง

๒.๑.๔ ปัญหาในการเลี้ยงดูบุตร

มารดาส่วนใหญ่กล่าวว่าไม่มีปัญหาในการเลี้ยงดูบุตร และ ไม่มีความแตกต่างในการมีปัญหานี้ แม้เด็กเล็กจะมีความแตกต่างในถิ่นที่อยู่ ฐานะ เศรษฐกิจ

ของครอบครัว เพศ และลำดับที่การเกิด

๒.๒ การอบรมสั่งสอนเด็ก

๒.๒.๑ การฝึกในสิ่งที่ควรและไม่ควร (การสอนให้ไหวผู้ใหญ่)

มารดาส่วนใหญ่อจะสอนให้บุตรไหวผู้ใหญ่เป็นในช่วงอายุ ๑ ปี ถึง ๑ ปี ๑๑ เดือน โดยการแนะนำด้วยคำพูดให้ลูกพนมมือและไหวมากกว่าวิธีการใด ๆ ไม่ปรากฏพบความแตกต่างในการฝึกหัดการไหวนี้เมื่อบุตรมีความแตกต่างทางฐานะ เศรษฐกิจ ของครอบครัว เพศ และลำดับที่การเกิดของบุตร แต่พบว่ามี ความแตกต่างในวิธีการฝึกหัด เมื่อเด็กมีความแตกต่างในถิ่นที่อยู่อาศัย กล่าวคือ มารดาในภาคเหนือจะใช้วิธีการทำตัว อย่างให้เด็กกุก และมารดาในภาคเหนือจะจับมือเด็กให้พนมไหว ในขณะที่มารดาในภาค กลางเพียงแต่แนะนำวิธีการไหวแก่เด็กด้วยคำพูดเท่านั้น อย่างไรก็ตามมารดาบางส่วน ซึ่งยังไม่ได้ฝึกหัดในเรื่องการไหวนี้แก่เด็กซึ่งส่วนใหญ่เป็นมารดาของเด็กหญิง และมารดา ของบุตรครอง

๒.๒.๒ การฝึกในสิ่งที่ควรและไม่ควร (การสอนให้รู้จักการขอโทษ)

เด็กส่วนใหญ่จะยังไม่ได้รับการฝึกหัดจากมารดาให้รู้จักการขอ โทษ และไม่ปรากฏพบความแตกต่างในการสอนให้รู้จักการขอโทษนี้แม้เด็กเด็กจะมีความ แตกต่างกันในถิ่นที่อยู่ ฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว เพศ และลำดับที่การเกิด

๒.๒.๓ การฝึกในสิ่งที่ควรและไม่ควร (การสอนให้เด็กแสดงความชอบ

คุณ)

มารดาส่วนใหญ่ยังไม่ได้อฝึกหัดบุตรให้แสดงความชอบคุณ แต่มี เหตุผลที่แตกต่างกันตามความแตกต่างของฐานะ เศรษฐกิจ เพศ และลำดับที่การเกิด

๒.๓ การควบคุมความประพฤติเด็ก

๒.๓.๑ ความคิดเห็นและความต้องการของมารดาในเรื่องให้บุตร ปฏิบัติตามคำสั่ง

มารดาส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรปฏิบัติตามคำสั่ง แต่อาจจะมี การอนุโลมยืดหยุ่นให้เป็นอย่างกรณี และไม่ปรากฏความแตกต่างในความเห็นนี้แม้จะมีความ

แตกต่างกันในฐานะ เศรษฐกิจ เพศ และลำดับที่การเกิดของเด็กเล็ก แต่อย่างไรก็ดีพบว่า มีความแตกต่างในความคิดเห็นนี้ในความแตกต่างของถิ่นที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ มารดาในภาคเหนือและภาคกลาง เห็นว่าบุตร ควร ปฏิบัติตามคำสั่ง แต่อาจจะมีการ ผอ่นสั้น ผอ่นยาวบ้าง เป็นกรณีไปในขณะที่มารดาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เห็นว่าบุตร ควร ปฏิบัติตามคำสั่งทันทีอย่างเคร่งครัด

๒.๓.๒ ความประพฤติโดยทั่วไปของบุตร จากความคิดเห็นของมารดา

ปรากฏพบความแตกต่างของความประพฤติโดยทั่วไปของเด็กนี้เมื่อเด็กมีความแตกต่างในค่านิยม และลำดับที่การเกิด กล่าวคือ มารดาของเด็กชาย และมารดาของบุตรคนโต เห็นว่าบุตรคือและชนมากกว่ามารดาของเด็กหญิง และมารดาของบุตรคนรอง ซึ่งมีความประพฤติที่เรียบร้อยกว่า

๒.๓.๓ การปฏิบัติของมารดา เมื่อบุตรประพฤติหรือกระทำในสิ่งที่มารดาเห็นว่าถูกต้องและเป็นไปตามความต้องการของมารดา

ไม่พบความแตกต่างในการปฏิบัติของมารดาเมื่อบุตรประพฤติหรือกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง แม้จะมีความแตกต่างในถิ่นที่อยู่ ในฐานะ เศรษฐกิจ ของครอบครัว เพศ และลำดับที่การเกิดของเด็กเล็ก กล่าวคือ มารดาจะให้รางวัลแก่บุตร เพียงแต่มีความแตกต่างไปในประเภทของรางวัล ใ้แก่ สิ่งของ คำชม และเงิน เป็นต้น

๒.๓.๔ ความประพฤติของบุตรที่ไม่ชอบและต้องการแก้ไข

มารดาซึ่งมีความแตกต่างในถิ่นที่อยู่อาศัยมีความไม่ชอบในความประพฤติของบุตรแตกต่างกัน กล่าวคือ มารดาในภาคเหนือส่วนใหญ่ไม่ชอบความก้าวร้าว และชอบรังแกผู้อื่นของบุตร มารดาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่ชอบความคือและไม่เชื่อฟัง ในขณะที่มารดาในภาคกลางไม่ชอบความซนของบุตรมากที่สุด และในความแตกต่างของฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวพบว่ามารดาในกลุ่มฐานะ เศรษฐกิจต่ำ จะมีปัญหาความประพฤติของบุตรที่ไม่ชอบและต้องการแก้ไขมากกว่ามารดาในกลุ่มฐานะ เศรษฐกิจสูง สำหรับในความแตกต่างระหว่างเพศ และลำดับที่การเกิด พบว่า มารดา

ของบุตรชายและบุตร คนรองไม่ชอบความชนของบุตรมากที่สุด ในขณะที่มาร คาของบุตรหญิง และบุตร คนโต ไม่มีปัญหาในความประ ะพทติของบุตรมากที่สุด

๒.๓.๕ การปฏิบัติของมาร คา เมื่อบุตร แสดงกริยาก้าว ้าว

มาร คาซึ่งมีถิ่นที่อยู่อาศัยต่างกัน มีวิธี การปฏิบัติต่อกิริยา ก้าว ้าวของบุตร ต่างกัน คือ มาร คาในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียง เหนือส่วนใหญ่จะ อบรมสั่งสอนบุตร ในขณะที่มาร คาในภาคกลางจะใช้วิธีการที่กับกริยาก้าว ้าวของบุตรนี้ และแม้ว่าจะมีความแตกต่างทางฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว เพศ และลำดับที่การ เกิด ของเด็กเล็กก็ตาม มาร คาส่วนใหญ่มีวิธีการ เดียวกันคือ การที่ เมื่อบุตร แสดงกริยาก้าว ้าว

๒.๓.๖ การปฏิบัติของมาร คา เมื่อบุตร ชนหรือไม่ เชื่อฟัง

มาร คาซึ่งมีถิ่นที่อยู่ต่าง ปร ากฎความแตกต่างในการ ปฏิบัติ เมื่อบุตร ชนหรือไม่ เชื่อฟัง กล่าวคือ มาร คาในภาคเหนือจะใช้วิธีการ ตู หรือตี มาร คาใน ภาคตะวันออกเฉียง เหนือใช้วิธีการตี และมาร คาในภาคกลางลง โทษด้วยการ ตูหรือคา เท่านั้น อนึ่งมาร คาซึ่งมีความแตกต่างในฐานะ เศรษฐกิจจะมีวิธีการ ปฏิบัติต่อความชนและ ไม่ เชื่อฟังของบุตร แตกต่าง ัน กล่าวคือ มาร คาในกลุ่มฐานะ เศรษฐกิจสูงจะอบรมสั่งสอน บุตร และอธิบายให้เข้าใจ อีกทั้งบางครั้งก็กล่าวชมเชยว่าบุตร เป็นคนดี มากกว่าจะ ใช้การลง โทษด้วยการตี หรือค ักที่มาร คาในกลุ่มฐานะ เศรษฐกิจต่ำปฏิบัติช ษบุตร

๒.๓.๗ การปฏิบัติของมาร คา เมื่อบุตร กระทำสิ่งที่มาร คา เคยเตือน หรือห้ามแล้ว

มาร คาส่วนใหญ่แม้จะมีความแตกต่างในถิ่นที่อยู่ ฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว เพศ และลำดับที่การ เกิดของบุตร แต่ก็มี การปฏิบัติต่อการ กระทำ ของบุตร ในสิ่งที่เคยห้ามหรือ เตือนแล้วสอดคล้อง ันในการ ลง โทษด้วยการตีบุตร

๒.๓.๘ ข้อแม้มาร คาใช้และได้ผลดีในการ ควบคุมความประ ะพทติ ของบุตร

มาร คาส่วนใหญ่จะใช้ การ ชูว่าจะตี เช่นเดียวกัน แม้จะมี ความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างในถิ่นที่อยู่ ฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว เพศ และลำดับ ที่การ เกิดของบุตร

๒.๓.๘ ผู้ที่ลงโทษเด็ก (เมื่อบิดามารดาอยู่ร่วมกัน)

มารดาส่วนใหญ่จะเป็นผู้ทำหน้าที่ลงโทษบุตรแม่บิดาของเด็ก จะอยู่ในเหตุการณ์ด้วยก็ตาม อนึ่งในเรื่องนี้ไม่ปรากฏพบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง แม้จะมีความแตกต่างในค่านิยมที่อยู่ ฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว เพศ และลำดับที่การ เกิดของบุตรก็ตาม

๒.๓.๑๐ การลงโทษบุตรของมารดา

มารดาส่วนใหญ่จะใช้วิธีการลงโทษด้วยการตีมากที่สุด ซึ่งในการลงโทษด้วยวิธีนี้มารดาในส่วนใหญ่ กล่าวว่าโดยตีที่ขึ้นมากและสอคล้องกัน แม้จะมีความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างในค่านิยมที่อยู่ ฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว เพศ และลำดับที่การ เกิดของบุตรก็ตาม

๒.๓.๑๑ การลงโทษด้วยการดูและการตีของมารดา

มารดาส่วนใหญ่จะดูเด็กบ่อยครั้งด้วยความนิคที่เด็กคือ และไม่เชื่อฟังเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการตีนั้นจะเป็นวิธีการลงโทษขั้นรุนแรงสุดท้ายเท่านั้นที่ มารดาจะเลือกใช้เป็นการลงโทษบุตรในบางครั้ง มารดาในดินที่อยู่แตกต่างกันพบว่า ใช้การลงโทษบุตรแตกต่างกัน กล่าวคือ มารดาในภาคเหนือใช้การดูบุตรบ่อยครั้งกว่า มารดาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและมารดาในภาคกลาง สำหรับวิธีการตีนั้นไม่มีความ แตกต่างกัน กล่าวคือ จะใช้วิธีนี้เป็นเพียงบางครั้งในการลงโทษบุตรเท่านั้น มารดาซึ่ง ครอบครัวมีฐานะ เศรษฐกิจแตกต่างกันก็พบว่าใช้การลงโทษบุตรต่างกัน กล่าวคือ มารดา ในกลุ่มฐานะ เศรษฐกิจต่ำจะดูและตีบุตรบ่อยครั้งกว่ามารดาในกลุ่มฐานะ เศรษฐกิจสูง มารดาของเด็กชายเช่นเดียวกับมารดาของบุตรคนโต จะดูและตีบุตรบ่อยครั้งกว่ามารดา ของบุตรหญิงและมารดาของบุตรคนรอง

๒.๘ การที่มารดามีส่วนร่วมในกิจกรรมประจำวันของบุตร

มารดาส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องนี้ กล่าวคือ จะมี ส่วนร่วมในกิจกรรมของบุตรอย่างใกล้ชิดเป็นประจำทุกวัน โดยเฉพาะในช่วงเวลาเย็น ก่อนนอนและกลางวัน ซึ่งเป็นเวลาที่สมาชิกในครอบครัวทุกคนได้มีโอกาสอยู่พร้อมกัน

๒.๕ ความคิดเห็นของมาร คาทเกี่ยวกับ การ เจริญเติบโตของเด็ก

๒.๕.๑ ด้านร่างกาย

มาร คาส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นตรงกันว่าบุตรของตนมี
ขนาดร่างกายเท่า ๆ กับเด็กอื่นในวัยเดียวกัน มีสุขภาพแข็งแรงและมีความคล่องแคล่ว
ว่องไวดี

๒.๕.๒ ด้านสติปัญญา

มาร คาส่วนใหญ่ซึ่งมีถิ่นที่อยู่แตกต่างกันมีความเห็นแตกต่างกัน
คือ มาร คาในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ความเห็นว่าบุตรของตนมีระดับ
สติปัญญาปานกลาง ในขณะที่มาร คาในภาคกลางเห็นว่าบุตรของตนอยู่ในระดับที่ฉลาด
สำหรับมาร คาที่มีฐานะ เศรษฐกิจแตกต่างกันก็พบว่าให้ความเห็นแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ
มาร คาในกลุ่มฐานะ เศรษฐกิจสูงให้ความเห็นว่าบุตรของตนฉลาดกว่ามาร คาในกลุ่ม
ฐานะ เศรษฐกิจต่ำ มาร คาของบุตรซึ่งมีความแตกต่างในด้านเพศ และลำดับที่การ เกิด
ไม่พบว่ามีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องนี้ กล่าวคือส่วนใหญ่มองเห็นว่าบุตรมีสติปัญญาอยู่ใน
ระดับที่ฉลาดเช่นเดียวกัน

๒.๕.๓ ด้านสังคม

มาร คาส่วนใหญ่มีความเห็นไม่แตกต่างกันในทุกลักษณะตัว
แปรว่าบุตรมีความสามารถในการ เข้าสังคมได้เป็นอย่างดี

๒.๕.๔ ด้านบุคลิกภาพ

มาร คาส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันในทุกลักษณะตัวแปร
ว่าบุตรของตนทั้งชายและหญิงมีลักษณะบุคลิกภาพนิสัยคล้ายบิดา และคาดหวังจะให้บุตรมี
นิสัยเช่นเดียวกับบิดาของบุตร เมื่อโตขึ้น

๒.๖ ความคาดหวังของมาร คาในอนาคตของเด็ก

๒.๖.๑ ด้านการศึกษา

บิดาและมาร คาส่วนใหญ่จะทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินใจใน
อนาคตทางการศึกษาให้แก่บุตร โดยส่วนใหญ่มองไม่เห็นไม่แตกต่างกันในทุกลักษณะตัวแปร

ว่าคาดหวังจะให้บุตรได้เรียนสูงสุดตามความสามารถของบุตร ซึ่งส่วนใหญ่บิดาของเด็กก็เห็นชอบด้วย แต่อย่างไร ก็พบว่าส่วนใหญ่ยังมีความไม่แน่ใจในฐานะ เศรษฐกิจของตนเองอยู่บ้างในความสามารถที่จะส่งเสียบุตรในการศึกษาต่อไปในอนาคต แม้กระนั้นมารดาส่วนใหญ่ก็ได้เตรียมสอนอ่านหนังสือแก่บุตรบ้าง เมื่อมีเวลาว่าง

๒.๖.๒ ค่านงานอาชีพ

มารดาซึ่งมีถิ่นที่อยู่แตกต่างกันให้ความเห็นแตกต่างกัน คือมารดาในภาคเหนือหวังจะให้บุตร เป็นครูมากที่สุด คุยเห็นว่า เป็นอาชีพที่มั่นคง และบิดาของเด็กก็เห็นชอบด้วย มารดาในภาคกลางเห็นว่าบุตร ควร จะตัดสินใจเลือกอาชีพเอง และมารดาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กล่าวว่า ต้องการให้บุตร ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเช่นเดียวกับตน มารดาซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกันมีความเห็นที่ไม่แตกต่างกันว่าหวังจะให้บุตร เป็นครูมากที่สุด สำหรับมารดาของบุตรที่มีความแตกต่างในค่านเพื่อให้ความเห็นแตกต่างกัน โดยที่มารดาของบุตรชายหวังจะให้บุตรมีอาชีพรับราชการ ในขณะที่มารดาของบุตรหญิงหวังจะให้บุตร เป็นครู เป็นส่วนใหญ่

๓. สิ่งแวดล้อมทางค่านสังคม

๓.๑ ครอบครัว

๓.๑.๑ ครอบครัวส่วนใหญ่แม้จะมีความแตกต่างในถิ่นที่อยู่ ฐานะ เศรษฐกิจ เพศ และลำดับที่การ เกิดของบุตร พบว่า เป็นครอบครัวประเภทเดียวกันมากที่สุด คือ ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family)

๓.๑.๒ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยสมาชิกในระหว่าง ๔ ถึง ๕ คน มากที่สุดในทุกลักษณะตัวแปร

๓.๑.๓ สัมพันธภาพ ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีความไม่แตกต่างกันในทุกลักษณะตัวแปร กล่าวคือ มีความรักใคร่ เอาใจใส่ช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี

๓.๒ ผู้มีส่วนในการ เลี้ยงดูเด็ก

มารดาส่วนใหญ่จะเป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการ เลี้ยงดูเด็ก อย่างไรก็ตาม บิดาของเด็ก และย่า หรือยาย ของเด็ก ก็เป็นบุคคลที่ปรึกษาที่สำคัญร่วมกันในการช่วยมารดา เลี้ยงดูและให้การอบรมสั่งสอนแก่เด็ก

- ๓.๓ แหล่งที่มา ได้รับความแนะนำในการอบรมเลี้ยงดูบุตร
มาร คาสวนใหญ่อาศัยประสบการณ์ที่เก็มาจาก การเลี้ยงดูบุตร คนแรก
หรือจากคำแนะนำของยาหรือยายของเด็กเป็นส่วนใหญ่
- ๓.๔ ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับชุมชน
วัด บ้านผู้ใหญ่บ้าน โรงเรียนภายในหมู่บ้าน และตลาด เป็น
สถานที่ที่ชาวบ้านในหมู่บ้านมักถือเป็นสถานที่ที่สำคัญสำหรับชุมชนพบปะกัน เมื่อต้องการจะเผยแพร่
ข่าวสารหรือประกาศสิ่งสำคัญต่าง ๆ แก่ชาวบ้านภายในหมู่บ้าน
- ๓.๕ สัมพันธภาพและลักษณะความช่วยเหลือระหว่างครอบครัวกับเพื่อนบ้าน
ครอบครัวส่วนใหญ่มีสัมพันธภาพอันดีกับเพื่อนบ้านและช่วยเหลือพึ่งพา
อาศัยกันได้ทั้งในลักษณะด้านการช่วยในกิจการต่าง ๆ ด้านความสะดวก และด้านการเงิน
- ๓.๖ การพาเด็กไปร่วมงานการกุศลต่าง ๆ
บิดามารดาส่วนใหญ่จะพาเด็กไปเที่ยวงานวัด ซึ่งเด็กได้ประโยชน์
ทั้งความสนุกสนานและได้ทำบุญ อีกทั้งเป็นการอบรมศีลธรรมแก่เด็กพร้อมกันด้วย
- ๓.๗ สวัสดิการต่าง ๆ ที่ครอบครัวได้รับ
ครอบครัวส่วนใหญ่เนื่องจากประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็น
อาชีพอิสระจึงไม่ได้รับสวัสดิการใดเป็นส่วนใหญ่
- ๓.๘ การศึกษาคือสื่อสารทางสื่อมวลชนของครอบครัว
วิทยุเป็นสื่อมวลชนประเภทเดียวที่เข้าถึงประชากรไทย การวิจัยครั้งนี้
มากที่สุด อย่างไรก็ตามพบว่า รายการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบฟังคือรายการ เพลง
นิยาย หรือละคร มากที่สุด ความรู้และเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นส่วนสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

๑. ในการศึกษาครั้งต่อไปน่าจะพิจารณาแบ่งกลุ่มตัวอย่างในลักษณะที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในด้านที่ตั้งอยู่ ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว เพศ และลำดับที่เกิดของบุตร เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลรวมของตัวแปรซึ่งมีความต่อเนื่องกันทั้งสถานที่ โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากกว่านี้

๒. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาโดยทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างตัวแปรในแต่ละด้านให้เด่นชัดขึ้น โดยใช้สถิติ t - test เพื่อความเชื่อถือได้ของผลการเปรียบเทียบ

๓. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาถึงลักษณะสิ่งแวดล้อมในแต่ละด้านให้ละเอียดเฉพาะค่านลงไป เพื่อผลการศึกษาที่ละเอียดและชัดเจนกว้างขวางยิ่งขึ้น

๔. ในการศึกษาครั้งต่อไปน่าจะศึกษากับกลุ่มตัวอย่างในวงกว้างกว่านี้ กล่าวคือ ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างควรทำการคัดเลือกให้กระจายมาจากตำบลตามจังหวัดต่าง ๆ ในแต่ละภาคเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรได้อย่างแท้จริงซึ่งจะเป็นการลดความอคติเกิดขึ้นในการศึกษาได้อีกด้วย